

Sygn. akt IV KS 17/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Jarosław Matras

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **B. B. i K. B.**

oskarżonych z art. 279 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 kwietnia 2021 r.,

skargi Prokuratora Rejonowego w J.

na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt XXIII Ka (...),

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w J. z dnia 16 lipca 2020 r., sygn.

akt II K (...) i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

B. B. i K. B. zostali oskarżeni o to, że w dniu 20/21 grudnia 2013 r. w J., działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim pokonaniu zabezpieczeń w samochodzie osobowym marki O. nr rej. [...] dokonali jego zaboru w celu przywłaszczenia powodując straty w kwocie 2000 zł na szkodę K. G., przy czym B.

B. działał w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 2 k.k., tj. o czyn z art. 279 § 1 k.k., a w odniesieniu do B. B. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w J.:

1. uznał K. B. za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i na podstawie art. 279 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;
2. uznał B. B. za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonych obowiązek naprawienia szkody solidarnie przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego 2000 złotych;
4. rozstrzygnął o kosztach.

Orzeczenie to zaskarżone zostało apelacjami K. B. oraz obrońców obu oskarżonych.

K. B. zaskarżył wyrok w całości i nie formułując wprost zarzutów wywiódł, że nie dopuścił się zarzucanego mu czynu, a zapis monitoringu i ślady obuwia nie potwierdzają jego sprawstwa.

Obrońca tego oskarżonego zaskarżył pkt 1 i 3 opisanego wyroku i zarzucił:

„1) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., która polegała na dowolnej, a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego, co w konsekwencji skutkowało przyjęciem przez Sąd pierwszej instancji nieprawidłowych ustaleń faktycznych, że oskarżony K. B. działał >>wspólnie i w porozumieniu<< z B. B. w kradzieży z włamaniem pojazdu marki O. nr rej. (...), podczas z treści zgromadzonego materiału dowodowego w tym wyjaśnień współoskarżonego nie wynika, by K. B. brał udział w zdarzeniu, a w sprawie brak jest dowodów, które prowadziłyby bezsprzecznie do wniosku, iż oskarżonemu K. B. można przypisać zamiar kradzieży z włamaniem przedmiotowego pojazdu,

2) obrazę przepisów postępowania, tj. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., mającą wpływ na treść wyroku, która polegała na dokonaniu w sposób dowolny oraz wybiórczy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji przyjęciu, że oskarżony K. B. dokonał kradzieży pojazdu marki O. nr rej. (...) >>po uprzednim pokonaniu zabezpieczeń<< - podczas gdy zgromadzony w sprawie

materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, iż oskarżony pokonał jakiegokolwiek zabezpieczenia pojazdu oraz że pojazd był wyposażony w system zabezpieczeń,

3) obrazę przepisów postępowania, tj. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., mającą wpływ na treść wyroku, która polegała na dokonaniu w sposób dowolny, a nie swobodny oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, z naruszeniem zasady obiektywizmu i zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który to błąd polegał na przyjęciu, że oskarżony K. B. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia samochodu osobowego marki O. nr rej. (...) powodując u pokrzywdzonego straty w wysokości 2000 zł, podczas gdy z uwagi na niezabezpieczenie w toku postępowania przedmiotu kradzieży brak jest dowodów umożliwiających oznaczenie wartości szkody na kwotę 2000 zł,

4) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegającą na dowolnej a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego, która skutkowałą przyjęciem przez Sąd pierwszej instancji – wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego nieprawidłowych ustaleń faktycznych, że nagranie z monitoringu ze stacji paliw, na której miało dojść do kradzieży paliwa kradzionym pojazdem pokazuje sylwetki mężczyzn odpowiadających wizerunkom oskarżonych – w tymże nagraniu widać obuwie należące do K. B., w sytuacji gdy zapis monitoringu przedstawia tylko zarys sylwetek dwóch osób, bez uwzględnienia ich cech szczególnych,

5) obrazę przepisów postępowania, a to art. 167 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na oddaleniu wniosku dowodowego o zwrócenie się do Komendy Miejskiej Policji w J. o podanie danych w zakresie sprawy usiłowania kradzieży z włamaniem do domu przy ul. (...), jaka miała mieć miejsce w J. oraz o podanie informacji, czy w sprawie powyżej wykonana została opinia traseologiczna celem potwierdzenia lub wykluczenia sprawstwa B. B. w zdarzeniu – które to ustalenia miałyby wpływ na możliwość wykluczenia udziału K. B. w przedmiotowym zdarzeniu,

6) obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez naruszenie art. 366 § 1 k.k., który nakazuje przewodniczącemu kierowanie rozprawą i czuwanie nad jej prawidłowym przebiegiem bacząc, aby zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy. Tymczasem, w przedmiotowej sprawie Sąd nie dopełnił spoczywającego na nim obowiązku, albowiem nie zostały poczynione bezspeczne ustalenia czy oskarżony K. B. w ogóle brał udział w zdarzeniu objętym aktem oskarżenia, a nadto jaką rolę miał pełnić w przedmiotowym zdarzeniu, co w konsekwencji doprowadziło do poczynienia ustaleń faktycznych w sposób niepełny i wybiórczy, z zaakcentowaniem wyłącznie okoliczności na niekorzyść oskarżonego K. B., ewentualnie, na wypadek uznania przez Sąd Okręgowy, iż podniesione zarzuty nie zasługują na uwzględnienie (...)

7) rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego K. B. kary, w wymiarze jednego roku pozbawienia wolności, która wynika z nieuwzględnienia podczas wyrokowania okoliczności łagodzących, mających wpływ na jej wymiar, a to treści opinii psychiatryczno – psychologicznych, z której wynika co najmniej ograniczona poczytalność oskarżonego”.

W następstwie tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o zmianę wyroku i wymierzenie oskarżonemu łagodniejszej kary.

Obrońca oskarżonego B. B. zaskarżył pkt 2, 3 i 4 wyroku i zarzucił:

„1) obrazę przepisów postępowania, a to art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie w sposób dowolny i wybiórczy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, z naruszeniem zasady obiektywizmu i prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który to błąd miał wpływ na treść wyroku, a polegający na przyjęciu, że oskarżony (...) po uprzednim pokonaniu zabezpieczeń dokonał kradzieży pojazdu marki O. nr rej. (...), podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w którym brak jest dowodu w postaci przeprowadzonych oględzin przedmiotu zaboru oraz niezabezpieczenie narzędzi umożliwiających pokonanie zabezpieczeń pojazdu, nie pozwala na przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się kradzieży z włamaniem,

- 2) obrazę przepisów postępowania, a to art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie w sposób dowolny i wybiórczy oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, z naruszeniem zasady obiektywizmu i zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który to błąd miał wpływ na treść wyroku, a polegający na przyjęciu, że oskarżony B. B. dokonał zaboru w celu przywłaszczenia pojazdu (...) powodując u pokrzywdzonego straty w wysokości 2000 zł, podczas gdy z uwagi na niezabezpieczenie w toku postępowania przedmiotu kradzieży brak jest dowodów umożliwiających oznaczenie wartości szkody na kwotę 2000 zł,
- 3) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegającą na dowolnej, a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego, która skutkowałą przyjęciem przez Sąd pierwszej instancji nieprawidłowych ustaleń faktycznych, że nagranie z monitoringu ze stacji paliw, na której miało dojść do kradzieży paliwa kradzionym pojazdem pokazuje sylwetki mężczyzn odpowiadających wizerunkom oskarżonych – w tym oskarżonego B. B., podczas gdy zapis monitoringu przedstawia sylwetki zamazanych i niewidocznych postaci oraz nie pozwala nawet na określenie płci osób dokonujących kradzieży paliwa,
- 4) rażącą obrazę przepisów postępowania, a to art. 167 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrony o zwrócenie się do Komendy Miejskiej Policji w J. o podanie danych dotyczących sygn. sprawy usiłowania kradzieży z włamaniem do domu przy ul. (...) w J. oraz podanie informacji czy w sprawie powyższej wykonana została opinia traseologiczna celem potwierdzenia lub wykluczenia sprawstwa B. B. albowiem ustalenie powyższej okoliczności posiadało istotne znaczenie dla oceny zeznań oskarżonego oraz dopuszczalności przypisania mu zarzucanego aktem oskarżenia czynu,
- 5) naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 424 § 1 k.p.k. poprzez pominięcie w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego wyjaśnienia czym kierował się Sąd wydając wyrok, nadto pominięcie szczegółowego wyjaśnienia, dlaczego niektórym dowodom Sąd odmówił wiarygodności oraz z jakich powodów, a w szczególności zupełne pominięcie jako

dowodu nagrań dopuszczonych w poczet materiału dowodowego karty 180 akt sprawy,

6) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, który miał wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, iż obrońcy z urzędu należy zasądzić kwotę 515,60 brutto tytułem zwrotu kosztów udziału w postępowaniu, podczas gdy prawidłowo wyliczona kwota – przy uwzględnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. w sprawie o sygn. akt SK 66/19 – winna wynieść 1033,20 zł brutto (...), ewentualnie (...)

7) rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego (...) kary, wynikającą z niedostatecznego uwzględnienia przy jej orzekaniu szeregu okoliczności łagodzących, mających wpływ na jej wymiar, tj. treści opinii psychiatryczno – psychologicznych, limitującej funkcji winy, które to okoliczności przemawiają za wymierzeniem oskarżonemu łagodniejszej kary”.

Odwołując się do opisanych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku przez uniewinnienie oskarżonego albo wymierzenie mu łagodniejszej kary.

Po rozpoznaniu opisanych apelacji Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 16 grudnia 2020 r., sygn. akt XXIII (...), uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony na niekorzyść skargą wniesioną przez Prokuratora Rejonowego w J.

Skarżący zarzucił wyrokowi „naruszenie prawa procesowego, tj. art. 539a § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. poprzez niezasadne przyjęcie, iż w sprawie konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego, podczas gdy sprawa powinna zostać merytorycznie rozpoznana przez sąd odwoławczy, bowiem brak było przesłanek do wydania orzeczenia kasatoryjnego” i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w

wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z uzasadnienia zaskarżonego skargą orzeczenia wynika, że podstawą wydania wyroku kasatoryjnego była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (pkt 5.3.1.2.1.). W motywacyjnej części orzeczenia wskazano, że Sąd pierwszej instancji „nie zgromadził w niniejszej sprawie materiału dowodowego w sposób kompletny, a ocena dowodów, którymi już dysponował, budzi zasadnicze wątpliwości”. W rozważaniach wskazano w szczególności, że Sąd:

- z niezrozumiałych powodów zaniechał przesłuchania jako świadka M. B.,
- bezpodstawnie oddalił wniosek dowodowy jednego z oskarżonych o przesłuchanie W. W., która miała mu zapewnić alibi,
- błędnie oddalił wnioski dowodowe złożone przez B. B. na rozprawie w dniu 13 maja 2019 r. związane z weryfikacją nagrania monitoringu i rozpoznania znajdujących się na nim osób.

W zaleceniach co do dalszego postępowania (pkt 5.3.2. uzasadnienia) Sąd Okręgowy wskazał na konieczność ponowienia przewodu sądowego w całości, z uzupełnieniem go o przesłuchanie w charakterze świadków M. B. i W.W., przeprowadzenie czynności zmierzających do ustalenia rzeczywistej wartości pojazdu pokrzywdzonego oraz dopuszczenia dowodu z „opinii specjalistycznej celem ustalenia, czy nagranie z monitoringu utrwalone na znajdującej się płycie CD jest autentyczne, nie nosi cech niedopuszczalnej ingerencji, a także czy zachodzi możliwość poprawy jego jakości i dokonania identyfikacji widniejących na nim osób”. W uzasadnieniu zaznaczono także, że Sąd pierwszej instancji winien dopuścić także inne dowody, o ile zajdzie taka potrzeba, a następnie dokonać oceny zgromadzonych dowodów, pozwalającej na poczynienie trafnych ustaleń faktycznych i właściwej oceny prawnej zachowań oskarżonych.

Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę

powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, OSNK 2019, z. 6, poz. 3). Podzielając powyższe stanowisko stwierdzić trzeba, że w rozważanej sprawie nie zaktualizowały się okoliczności nakazujące przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w postępowaniu przez Sąd pierwszej instancji. Jak słusznie zauważono w zwięzłym uzasadnieniu skargi, wywody Sądu odwoławczego są wewnętrznie sprzeczne, skoro powodem wydania orzeczenia kasatoryjnego była konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości od nowa, zaś z rozważań i zaleceń Sądu wynika, że rzeczywistym powodem uchylenia orzeczenia były braki w postępowaniu dowodowym, przekładające się na kwestię ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy nie stwierdził natomiast zaistnienia takiej obrazu prawa procesowego, związanej np. z naruszeniem prawa do obrony, która czyniłaby postępowanie przed Sądem pierwszej instancji nierzetelnym i uzasadniałaby ponowienie całego przewodu sądowego. W sprawie nie zachodzi także sytuacja, że nie przeprowadzono żadnego dowodu albo że wszystkie dowody nie były prawidłowo przeprowadzone. W szczególności nie wskazano powodów uzasadniających konieczność ponownego przeprowadzenia dowodów z zeznań przesłuchanych przez Sąd Rejonowy świadków i wprowadzonych do podstawy dowodowej dokumentów, w tym opinii biegłych. Sąd Okręgowy nie wykazał także, że w kontekście wszystkich okoliczności istotnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia w kwestii odpowiedzialności karnej, przeprowadzone przed Sądem Rejonowym postępowanie dowodowe było całkowicie nieprzydatne dla osiągnięcia tego celu, w szczególności z powodu wadliwości przeprowadzenia poszczególnych dowodów.

Konkludując stwierdzić należy, że przy zmienionym modelu postępowania odwoławczego, zakresie zaskarżenia wyroku Sądu pierwszej instancji i podniesionych zarzutach apelacyjnych, nie istnieją żadne przeszkody w przeprowadzeniu przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego w zakreślonym w zaskarżonym skargą orzeczeniu zakresie. Pociągnęło to za sobą konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

